

NÉPÜNK

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL:
Oradea
Strada Teatrului 4,
Telefón: 6-70

ZSIDÓ HETILAP

Főszerkesztő
WASSERSTROM SÁNDOR

Felelős szerkesztő
LEITNER ZOLTÁN

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Belföldön: Egész évre 250 Lei, félévre
130 lei, negyedévre 65 lei. Külföldön
2 Dollár, Kc. 75, P. 12, S. 19. Din. 120

A bázeli kongresszus előtt

Azok, kik évek folyamán valami konjunkturát láttak abban a nagy nekibuzdulásban, melyet palesztinai építési munkának neveznek, lassankint elmaradoznak. Palesztina felépítésének héroszi nagyságu feladatához, a törpék, a kalmárgondolkozások sohasem tudtak felemelkedni. A cionista ideológiát magyarázni lehet és az agy tekervényeiben fel lehet annak logikus elképzeléseit dolgozni. *De ha nincs hozzá szív*, egy meleg zsidó szív, akkor csak ideig-óráig lehet valaki „mitläuferje” a cionista mozgalomnak. A cionista fellendülés idején a mi zsidaink között is voltak „pecsenyelesők”, kik hirt, dicsőséget, esetleg anyagi előnyöket vártak egy nagy nemzeti felbuzdulásból. Ezek csalódottan lemaradtak. *De meg van a mi régi törzskarunk, a mi kombattáns seregünk, a kiltartóak, a szilárd akaratuak, a valódi országépítők.* Ezek jönnek össze Bazelben, hogy a mai súlyos helyzetben megtárgyalják a palesztinai újjáépítés jövőjét.

A cionista centrum létovázó politikája, az angol kormány Palesztinaellenes intézkedései, a Fehér-könyv, a Szentfal kérdése és megannyi más, úgy érezteti a világ zsidó közvéleményével, hogy itt gyökeres politikai átalakulásra van szükség. A weizmani politika, most itt bevallhatjuk, nagyrészt csődöt mondott. Lehet, hogy adott esetben senki sem tudott volna jobban kormányozni, mint ő, de a politikában nincs szentimentalizmus, akinek elgondolása nem sikerül, az távozzék a helyéről és adja át olyanoknak, kik vállalni merik a felelősséget, hogy az angol világhatalommal szemben ők jobb és praktikusabb politikát fognak üzni.

Súlyos idejét éli a palesztinai építő munka. Egyrészt az angol munkáskormány elgáncsolási törekvései, másrészt a világszerte észlelhető elszegényedés. A zsidóság körében a pénz felhozása a legnagyobb nehézségekbe ütközik, a közhangulat is pesszimistább lett. Kétségtelen, hogy gyökeres átalakulásra van szükség. Nem lehet és nem szabad a nagy eszme érdekében továbbra is azon az uton haladni, mely a mai súlyos helyzethez vezetett. Meg kell vizsgálni alaposan az egész kérdés komplexumát, a gyökeréig kell hatolni a kérdésnek és nagyvonaluan, a világ politikai és gazdasági mai konstellációjának megfelelően kell meghuzni azt a vonalat, me-

lyen a cionista világpolitikának haladni kell. A centrum, a klall cionisták háttérbe szorultak. S ha a világkongresszus a zsidóság parlamentje — minthogy az — akkor számot kell vessen azzal, hogy a jobboldal, a mizrachi is radikálisabb politikát követel, erőteljesebb akciót és nem a MacDonald kormány járszalagján akarja tovább vinni az ügyeket. A revizionisták előtörése is mementő. Figyelmeztetés arra, hogy itt nem lehet továbbra is a weizmani politikát folytatni. Nem lehet hetekig tárgyalgatni és a végén semmitmondó rezeluciókban mindent belegyömöszölni. Vannak pillanatok, mikor elhatározó nagy lépések szükségesek. A világ zsidósága fáradt és csalódott. A cionista közvélemény letargikus és csak az a nagy emberföltötti szeretet tartja őket össze, melynek végcélja a boldog felépült Palesztina.

Ha azt akarjuk, hogy újból lángoljon fel az a szent hév és nagy lekesedés, mely évekkel ezelőtt az egész világ csodálatát és tiszteletét vivta ki, akkor biztosabb politikai utra kell térni. Nem szabad tovább papirtömkelegbe és tiltakozások erőtelenségébe fullasztani minden lendületet és tenniakarást.

A bázeli XVII. cionista világkongresszustól azt vártuk, hogy döntő lépésekre szánja el magát. Ha kell szakítson az angol hivatalos politikával és lépjen nyíltan és férfiasan az ellenzék sorába. Hagyja ott a ködös Albion fővárosát és menjen másfelé, hogy onnan eredményesen vegye fel a harcot, a kétszínű angol politika ellen. Ha Weizmann erre nem hajlandó, álljon az élére más. *Dönteni kell okvetlenül*, mert a zsidóság elhatározó lépéseket vár. A cionista közvélemény sok mindentől kiábrándult. *De hisz—önmagában!* Hisz a cionista akarságban.

Hisz a palesztinai jisivban, mely mindenkor hősiessé megállta és megállja helyét. S ha karunkban, pénzünkben, drága jisivunkban szilárdan bizunk, akkor felvehetjük a harcot az angol hivatalos kormányval szemben is. Mert mindenkor az győz — ha sok csalódás és sok vesződés árán is — akinek oldalán az igazság van. S az kétségtelenül a mi oldalunkon van.

Mi itt Erdélyben, a világnak ebben a zugában is elhatározó döntést várunk Bazelből és szívszorongva várjuk onnan a sorsdöntő lépések megtételét.

Összerombolt temetők

Berlinből jelentik: Hallének északi temetőjében 32 sirkövet romboltak össze. Ugyanakkor, a mellette levő zsidó temetőben 8 nagy sirkövet zúztak széjjel. Valószínű tévedésről lehetett szó, hogy a temetőgyalázók az éj sötétségében nem tudták a zsidó temető és a nagy keresztény temető közötti határt látni.

Hasonló híreket hoz a táviró Giszeltől is, hol felső-hesseni Echzel zsidó te-

metőjének bejáratát, valamint több sirkövet kampószerkezetekkel és azoknak feliratait szenny-feliratokkal mázgálták be. A tettesek kilétét mindmáig nem lehetett megállapítani. Szomorú a zsidóság sorsa a kultur Németországban is, ahol minden emberi érzést megtagadó ilyen huligánizmusra rendezkedtek be — magukat még embereknek tartó vadállatok.

A dohány-uccai zsidó templomban történt merénylet második sebesültje is meghalt

Budapestről jelentik: Emlékezetes hogy áprilisban egy örült mérnök hét lövést adott le a dohány-uccai zsinagóga frigyszekrényre előtt, melyek annak idején négy embert sebesítettek meg súlyosan. A sebesültek közül egy Róth Jenő nevű 17 éves kifutó

fiu még a merényletet követő napon meghalt.

A merénylet másik halálosan sebesült áldozata: Tageslicht Abraham 42 éves kereskedő is meghalt két és félhónapi szenvedés után.

A Misrachi Világkonferencia Bazelben lesz megtartva

Bazelből jelentik: A Misrachi és Zeire-Mizrachi világorganizációnak junius 25-től 29-ig összehívott világkonferenciája Bazelben lesz megtartva és nem mint azt eredetileg tervezték Danzigban. A Misrachi világkonferenciáját megelőzi a Zeire-Hechaluz és a Poalé-Mizrachi világkonferenciája, mely junius 23-án lesz Bazelben megtartva.

A konferencia iránt, — melynek napirendjén igen fontos Mizrachi-problémák, a szervezet egységének kérdése és a palesztinai vallásos intézmények fentartásának biztosítása lesznek — a nemzeti alapon álló vallásos zsidóság körében nagy érdeklődés mutatkozik.

A német zsidóság új elhelyezkedés előtt

Az első
zsidó mezőgazdasági telep
Németországban

Berlinből jelenti az Ita: Junius 21-én lesz az első zsidó mezőgazdasági telepnek alapkövetétele Németországban, a Kaitbus melletti Gross-Gaglow-ban. Ezt a telepet már régebben szerezte meg a németországi zsidó telepítő szövetség és néhány telepes már működik is a birtokon. Az alapkövetélet az összes zsidó szervezetek képviselőinek jelenlétében fog lefolyni.

A berlini zsidó hitközség „Gemeindeblatt”-ja ebből az alkalomból érdekes cikket közöl „A német zsidóság sorsfordulása” címen, amelyben Moritz Rosenthal, a liberális zsidóság egyik vezére többek között a következőket írja:

A német zsidóság egy új korszaka előtt állunk: zsidó mezőgazdákat és kertészeket fogunk letelepíteni német földön. Sajátságos, hogy csak most fogunk ehhez a munkához, amelyről dr. Franz Oppenheimer azt írja, hogy „biztosítani kell a zsidók számára a belső kolonizációban őket megillető helyet, mely Németország szempontjából is fontos jelentőségű”.

A háborúig jól ment sorsunk Németországban. Mint kereskedők, iparosok, lajeinerek és a szabad foglalkozású ágakban biztos egzisztenciához és bizonyos foku jóléthez jutottunk. A háború és az infláció a vagyonaink nagy részét elpusztította, a kereskedelem a trösztök és a szindikátusok alakulásával elsorvadott, az akadémiai hivatások túlszűkülték ezeket az egzisztenciákat megsemmisítette. Az egykor egészséges középosztályú német zsidóság mindjobban elproletárosodik, a munkanélküliség soha nem sejtett méreteket öltött közöttünk. A német zsidóság magas színvonala, amely lehetővé tette a magas kultúrális szintet, a német zsidók szellemi fölényét a világon, alásüllyedt. A kivándorlás, amely máskor politikai és gazdasági bajainkon segített rajtunk, ma lehetetlen, mert nincs hova vándorolni. És a gazdasági leromlottság mellett itt van a német zsidóság politikai és szociális nyomora.

Mi német zsidók katasztrófális helyzetben vagyunk. Magunk kell, hogy segítsünk magunkon, még mielőtt késő lesz, mielőtt annyira legyengülünk, hogy többé nem segíthetünk magunkon.

A Zsidó Mezőgazdasági Gmbh. múlt évi július havában megszerezte a Kottbus melletti Gross-Gaglow birtokot. A berlini hitközség 100.000 márkát bocsátott rendelkezésre erre a célra. Az átvétel után nyomban központi kertészetet létesítettünk, a telepítési tervet kidolgoztuk, a központi öntözés építés alatt van és az első 8 telepes helye megművelés alatt áll. Február óta 25 zsidó mezőgazda és kertész dolgozik a telepen, a legjobb egyetértésben azokkal a keresztény munkásokkal, akiket a birtok megvételénél átvettünk. 8 kertész, akik még ebben az évben lesznek letelepítve, dolgozik a maga egzisztenciája felépítésén, abban a boldogító tudatban, hogy saját talajukon fognak saját házukhoz és megélhetésükhöz jutni. Rosenthal így fejezi be a cikket: Gross-Gaglow egy példa és egy kezdet. A zsidó nyomort zsidó telepítés által megoldani, vagy enyhíteni olyan feladat, amely minden német zsidó és hitközség kötelessége.

Csődtömegkiárusítás

Mindenféle vasárak, szerszámok, bútor-, ablak- és ajtóvasalások, háztartási cikkek, zománcédenyek minden elfogadható árban kiárusítatnak!

volt **Schwartz és Ullmann**
vaskereskedés
Nagypiac-tér 8. szám.

Reflexiók a nagyváradai zsidó leány- és fiugimnázium hittanvizsgálataihoz

A hittanvizsgák az orth. zsidó leánygimnáziumban június 7-én, a fiugimnáziumban június 13-án lettek megtartva.

Büszkeséggel és örömmel állapíthatjuk meg, hogy mindkét iskola valóban feladatának magaslatán áll.

A zsidóiskolák célja és feladata olyan generációkat nevelni a zsidó népnek, a zsidó hitközségeknek, amelyek a világi ismeretek mellett — melyekre az életben mindenkinek feltétlen szüksége van — kellő járatossággal rendelkezzenek a vallási törvényekben is. Hogy megismerjék a Thora tartalmát és ennek a szövege a Biblia könyvéből ne ismeretlenül meredjen rájuk, mint — sajnos — nagyon sokakra közülünk. Hogy ismerjék vallásunk törvényeit, hogy megismerjék népünk történelmét és azokat a nagyjainkat, akiknek a történelemben és zsidó kulturális életben szerep jutott. Egyszóval: intelligens és vallási tudományokban járatos embereket nevelni a zsidó nép számára, ebben áll a zsidó iskolák missziója.

Van-e ennél fontosabb feladata a zsidó hitközségeknek? Van-e egyáltalán fontosabb feladat, mint az, hogy a jövő nemzedéket vallásos szellemben neveljük és mindkét nembeli ifjúságot zsidó ismeretekkel ellássuk?

Bármilyen nagy áldozatába kerüljenek is a hitközségeknek a zsidó iskolák fenntartása, egyetlen hitközségnek sem szabad ezekről lemondania. Amely hitközség iskolájáról lemondana, ezzel a saját sírját ásná meg. Gyermekeit, zsenge ifjúságát állami iskolákba kényszerítené, ahol a szombat megtartása szinte lehetetlen és ahol intenzív vallásoktatást abban a heti egy-két órában kifejteni nem lehet és ahonnan a zsidó ifjúság vallástudás nélkül kerülne ki. És az ilyen, vallási ismeretekben teljesen járatlan ifjúságból rekrutálna később a hitközségi tagoknak legnagyobb része, ilyeneknek a kezébe kerülne később a hitközsé-

gek vezetése és a zsidó élet irányítása.

Ha minden téren leépítésre is kényszerítenek a gazdasági viszonyok, a zsidó iskolákat leépíteni nem lehet, nem szabad. Ezeket csak kiépíteni szabad. Kiépíteni, fejleszteni.

Hogy a zsidó fiu- és leánygimnázium valóban teljesíti a zsidó iskolák fent vázolt misszióját, azt eklatánsan bebizonyították a megtartott hittanvizsgák, melyek beszámolóját képezik a tanévben kifejtett működésnek.

A leánygimnáziumban szinte lenyűgöző hatást gyakorolt a vizsgán jelenlevőkre az a felkészültség, melyet a leány növendékek a vallási törvények, különösen a nők részére fontos törvények ismertetése, a Perek egyes szakaszainak magyarázása és a zsidó történelem ismeretek terén tanúsítottak. És élvezet volt hallgatni, ahogyan különféle témákról korrekt héberséggel társalogtak és ahogyan méltatták — szintén héber nyelven — a zsidó történelem egy-egy nagyobb alakját.

A fiugimnáziumban megtartott hittanvizsgákról is a legnagyobb dicsőréttel lehet csak megemlékezni. A növendékek a Biblia tartalmának, Rási magyarázatának, továbbá a mindennapi életben szükséges vallási törvények teljes ismeretéről tettek tanúságot. Épügy ismertették a Biblia szövegéhez fűzött talmudi megjegyzéseket és magyarázatokat is. A zsidótörténelem ismertetése is a legjobb hatást váltotta ki.

Általában olyan bő zsidó ismeretet, annyi zsidó tudást tártak a hallgatóság elé mindkét iskola növendékei, hogy minden elismerést megérdemelnek a hittanárak azért az igazán lelkes zsidó munkáért, amit kifejtettek.

A vizsgákon a hitközség vezetősége is jelen volt, élén *Mittelman Jakab* elnökkel és *Leitner Sándor* iskolaszéki elnökkel. *Mittelman Jakab* teljes elismerését fejezte ki a vizsga eredménye felett és örömmel állapította meg, hogy az eredmény valóban a legmesszebbmenő igényeket és kívánságokat is kielégíti. Köszönetet mondott végül az iskola igazgatójának és a tanári karnak azért az odaadó munkáért, amit az iskola és a növendékek érdekében kifejtettek.

Ussischkin szózata:

„Mindig lesznek zsidók szerte a világon, akik Palesztinába kíváncsiak, de nem lesz mindig elég föld Palesztinában a zsidóknak”.

Ebből az következik, hogy minden erőfeszítés árán minél nagyobb földtartalékot kell szerezni, — amíg nem késő.

Aki tehát a Zsidó Nemzeti Alap birtokállományát növelni akarja,

hagyatékban is gondoskodik róla.

Ezt legkönnyebben az életbiztosítással kapcsolatban lehet megcsinálni. Jelentéktelen negyedévi díjért, orvosi vizsgálat nélkül, aranykönyvi megörökítésre alkalmas összegű hagyatékbiztosítást köthet.

Felvilágosítást nyújtanak a K. K. L. biztosítási kirendeltségei a Phönix Életbiztosító Társaság vezérigazgatói mellett.

Arad	Bul. Regele Ferdinand 1.
Braşov	Str. Vodul Mihail 34.
Cluj	Str. N. Iorga 16.
Oradea	Str. Gen. Moşoiu 2.
Sătmár	Piaţa Brătianu 2.
Sibiu	Str. Regina Maria 18.
Târgul-Mureş	Piaţa Regele Ferdinand 35.
Timişoara . .	Bul. Ferdinand 11.

Siralomfal - Örömfal

„Na már a Kothelt is elvesztettük, a mohammedánoknak ítélte a falat az ellenőrző bizottság” — hallatszott az elmúlt héten mindenfelé. A mindent előre tudók elfogtak az uccán és miután egy-egy szomorubb arcfinorral igazi részvétüket igyekeztek velem elhívtetni, belém karoltak és biztosítottak arról, hogy ők ezt is előre tudták, mert hiszen ez nyilvánvaló volt, mert ez nem is lehetett másképp és mert hiszen ezt minden logikusan gondolkozó ember előre láthatta. Csak Ti álmodoztok, Ti hiszték még csak egy zsidó ország meséjében és ha Ti még ennek dacára hiszték egy Angliában, akkor igazán elvakult utópisták vagytok, akiket a politikai életben nem lehet komolyan venni. Mert aki ismeri a hindu függetlenségi mozgalom kulisszatitkait és Anglia „bár nem önzetlen, de mégis mohammedánofil politikáját”, az percnyi pontossággal kiszámíthatta, hogy ez így következik.

Ment volna ez így tovább is, ha ki nem jelentem kedves barátomnak, aki Vilmos császár detronizálását utólag szintén előre tudta, hogy igazán meghalt a részvéte, de nem értem, hogy azt mért éppen ma nyilvánítja, mikor azt már 1300 esztendeje tehetné, illetve tehetné volna.

Mi a falat kedves barátom nem most vesztettük el, mondtam, hanem akkor, amidőn az a bizonyos Sofronius püspök Omar kalifát 636-ban a Hár Hábájtra vezette. Ott építtette meg Omar a róla is elnevezett El Aksa mecsetet, amely a világ minden részében élő muzulmánok legnagyobb szentsége. Ez a mecset pedig egy emelkedésen van, a Haram Es Serif terén, amelynek egyik alapját képezi a domboldalhoz simuló Siralomfal. Ugy a Haram Es Serif, mint a Fal előtt levő kis keskeny ucca, a Moslim Szentszék, a Wakif, bekebelezett tulajdonát képezi. Ennek dacára évszázadokon keresztül ott sirta ki a fáj-

dalmát a világ oda özönlő zsidósága, de a muzulmánok mindég féltő gonddal figyelték, hogy a zsidók el ne helyezzenek, valamilyen odaszilárdított butordarabot, amely az ottmán törvények szerint a tulajdonjog igénylését jelenti.

Barátom, aki teljesen tisztában van a hindu függetlenségi mozgalommal, Lawrence ezredes titokzatos keleti missziójával, az oroszok ázsiai ténykedésével, mindent tudott, csak épen ezt nem tudta.

És még egyről nem tudott, arról a bizalmas tanácsról, amit Sofronius püspök Omar kalifának adott, arról, hogy a püspök figyelmeztette a kalifát, hogy amennyiben kedves neki az a mecset, amit felépít, akkor gondoskodjék arról, hogy zsidó netegye be többé a lábát Jeruzsálem küszöbére.

És itt van az események morálja, itt van a tulajdonképeni baj, a fő tragikum. A Falat mi rég elvesztettük és mégsem a Falért sirtak évszázadok során a zarándokok, nem a falért küzdünk mi ma sem. Mert hiszen a Fal csak szimbólum, egy le-tört fénykor, hajdani dicsőség, független élet szimbóluma. Mi a földet sirtjuk a Falnál, minden röggöt, amely a Falat szűkebb és tágabb körzetben körülveszi. Mi a földért harcolunk, mert tudjuk, hogy a Fal csak addig szomorú mementó, amíg idegen teltekre néz, aminthogy addig is jelentette csak dicsőségünket, míg a mieink hangja és a mieink ünnepi dala csengte körül. Mi tudjuk, hogy a Fal hatalmas álló tükör, amely a mi nemzeti életünket veri vissza. Szomorú és siralmas lesz a Fal mindaddig, amíg tükre siró emberek és hazátlanul jajongó gyermekek képét veri vissza, de a jó öregek megértő mosolya lesz a szemében, ha majd köröskörül a maguk földjét művelő, a saját termésüket szüretelő gyermekeit nézheti.

Jól mondta Sofronius püspök a kalifá-

nak, alapjában látta ő meg a dolgokat. „Mit ér az, ha Te a zsidókat megalázod, ha szentélyük udvarára építéd a mecsetedet, de megengeded, hogy az ő venyigéjük teremjen kacagó bogtyókat a tuloldalon. Zárd ki őket, hogy az életük rá ne cáfolhasson a Te építményedre.”

Mi pedig, akik arra törekszünk, hogy a Fal a mienk legyen, hogy mögénk álljon és a mi igazunkat hirdesse, éppen ezért nem a Falat kérjük és nem azért küzdünk, hanem a szemben levő hegyoldalakért és lapályokért. Azért, hogy a Fal ne piszkos arab uccákra, hanem dolgozó zsidó földekre nézzen, azért, hogy a Fal ne siró aggastyánok, hanem daloló fiatalok hangját verje vissza a völgybe, azért, hogy a Fal tükre a tuloldali venyigék kacagó fürtjeit tükrözze vissza, az egészséges zsidó élet hangos kacaját, amely a Siralomfalat mosolygó, megértő öreggé varázsolja.

Berkes Dávid

GROSZ DÁVID

s z a l m a k a l a p g y á r

Satu-Mare, Str. Petru Rareș 35/37

Mindenféle kalapgyártáshoz szükséges fonatok és nyersanyagok raktára 50-42

Hackmayer uri szabó Oradea

P. Reg. Maria 2.

Öltöny- és felöltő-szövetek nagy választékban, a legolcsóbb árban

Spanyol királynők könnyei

Irta: Salom Asch

Látni nem láttam, de hallani halottam róla, bár nem tudom igaz-e, hogy a királyi könnyek abban különböznek a közönséges halandók könnyeitől, hogy amint hullanak, gyöngyszemmé változnak át. Lehet, hogy éppen ezért van oly sok hamisgyöngy a világon... Mindenesetre, amennyire én tudom, nem az általam leírt eset az első, mikor spanyol királyné könnyezett...

A keresztény időszámítás szerinti 1492 március 31-én a spanyol királyné Granada városában, az Allhambra fogadótermében ült s körülötte az idegen országok követei. Európa földjéről már elűzték és elkergették az utolsó mór királyt. De az Allhambra oszlopsorai között még mindig találhatóak voltak olyan aranyedények és damaszkuhi selyemruhák, melyeket a mór király a palotából való gyors menekülésekor felejtett ott, úgy, mint a mostani spanyol király is sok mindent ottfelejtett a madridi udvarban menekülés közben. Jóllehet, biztosra vehetjük, hogy a kincsekkel telt ékszerkaszettát az arab király sem feledte el magával vinni az afrikai hegyeken túlra, ugyanugy, mint a mostani spanyol uralkodócsalád sem mulasztotta el a huszmillió dollárnál is nagyobb értékűre becsült spanyol királyi koronát átmenteni a Pireneusokon.

Az Allhambra oroszlánkútjai mellett, a csodaszép oszlopok, a gyönyörűen vésett márványoroszlánfejek között talán még ma is megelhetők az afrikai király háremhölgyeinek alsóruhái, melyek fönnakadtak ott, mikor az oroszlánkútban való fürdés közepette, hirtelen spanyol lovagok törtek rá a fürdőző nőkre.

Tudjuk a történelemből, hogy amint a

mostani spanyol királyné sírva fakadt menekülés közben, ugyanugy, sírt egykor a menekülő arab kalifa is. És akkor épen egy asszony, a király öreg anyja volt az, aki a királyt korholta, merthogy nem illik könnyet ejteni egy férfinék...

A spanyol királyok beültek tehát akkor az elűzött mór király nagytermébe és hegyesre faragott lúdtollal aláírták azt, amit a főinkvizitor eléjük tett; az írást, mely elrendeli a zsidóknak az ország területéről való kiűzetését, egy oly népét, mely sokkal régebben megtelepedett abban az országban, mint maguk a spanyolok és amely nagyon sokat szenvedett már a barbár istenek uralmától is. Az akkori zsidóság, az arabokkal együtt, fölkarolta a tudományt és költészetet és a legmagasabbrendű kultúrát fejlesztette ki, hosszú-hosszú generációkon át.

Nem lehet pontosan tudni, hogy a királyi rendeletet követő négy hónap alatt hány zsidó hagyta el az országot. Számukat, férfiakat, asszonyokat, gyermekeket, egészségeseket és betegeket együtt, semmiestre sem becsülik 400.000-nél kevesebbre. A spanyol király ama borzalmas dekrétum aláírásánál egyetlen egyszer sem sóhajtott fel és bizonyára egyetlen könnycseppet sem hullatott. És spanyolország királynéja sem ejtett könnyet. Azt a régi spanyol jelmondatot kiáltották akkoriban: Viva la fé! Eljen a vallás!

Forró júniusi nap volt az 1678. évben, a hónap utolsó napja. Kora reggel sűrű felhős oszlopok gyülekeztek a népes madridi uccák fölött. Szamar lépdelt el a Piazza Mayor téren.

Nagy ünnep van ma. Az uccák hamarosan megtelnek fület hasogató kiáltásokkal: Viva la fé! Eljen a vallás! Zsivaj és

tolongás... Minden sarokról emberek szaladnak. Összetorlódnak. A távolból hallani már a dobok szaggatott pergését. Jön a körmenet! Jön a körmenet! Fekete ruhába öltözött szénégetők nyitják meg a menetet. Előjoguk van ehhez. Ők hozzák azt az égető anyagot, mely szükséges a máglyarakáshoz. Közükben lándzsát és égő fekete fáklyát tartanak. Utánuk nehéz csuklyákban, dominikánus barátok lépdelnek. Némelyiknek közülük egészen simára van borotválva a feje, némelyek mezítláb mennek. Utánuk jön a fenséges herceg, a Dinazeti főnemes család sarja. Régi tradíció családjában, hogy az inkvizíció zászlóvivője legyen. Magasrangú papok és nemesi családok tagjai veszik körül.

A zászló után a „vezeklők” csoportja halad, akiket az inkvizíció kazamatáinak pincelyukaiban tartottak eddig fogva. Meggyötört lábszáraikat és egyéb testrészeiket, melyeken irtózatos sebeket szakítottak az inkvizíció kinzóeszközei, darócingebe takarták, melyekre mindenféle ördögképek voltak felrajzolva. Meztelen, vérző lábakkal meneteltek, félholtra kinzott, élő tanui az inkvizíciónak. Mögöttük harminc képet cipelték, harminc zsidónak arcképét, kiknek még az ítélet kihirdetése előtt sikerült meghalniok. De képmásuk nem menekülhet meg a máglyával való büntetésről. A képek mögött nehéz, kovácsolt láncokkal összefűzve az inkvizíció lovagjainak felügyelete alatt 54 zsidó lépdelt, férfiak, asszonyok, gyermekek, arra szánva, hogy élő testiükkel táplálják a máglya lángjait, mögöttük pedig a „megtértek” következtek, 80 zsidó férfi és nő, akik nem voltak elég erősek a kinzó-sokkal szemben és akiknek az volt kegyetlen sorsuk, hogy testvéreik kínhalálának végignézésével „vezekljenek” s tegyenek

„A magyar kormány csak bizonyos fokig nyomhatja el a zsidóságot, mert azután a kétségbeesés oly állapota következik, amikor már minden mindegy” —

mondja Szeged hitközségének elnöke

A Csongrád, Békés, Csanád, Torontál és Arad megyék megmaradt részeinek a XXII. izraelita községkerületbe tömörült hitközségei csütörtökön tartották Békésben tisztújító rendes közgyűlésüket.

Ez a gyűlés, amelyen 17 hitközség vett részt, messze kiemelkedő volt azon bátor, nyílt és őszinte megnyilatkozás által, mellyel dr Biedl Samu Szeged hitközségének elnöke és a magyarországi zsidóság prominens vezetője tárta fel a sokaktól valótlanságok árán is eltakart, kétségbeejtő helyzetét a magyar zsidóságnak.

Biedl Samu dr a közgyűlést megnyitó beszédében kitért arra, hogy az a munka, amelyet végeznie kell és az az út, amelyet megfuttatnia kell a magyar zsidóságnak ahhoz, hogy munkásságát végezhesse, nagyon nehéz és tövises azért, mert nagyon nehéz megküzdeni azzal az atmoszférával szemben, amely körülvesz.

— Az antiszemitizmus — mondotta — nem új áramlat, ez már ósrégi de mégis van valami, amiben a mai helyzet különbözik a régiektől. Régebben nyíltan és őszintén, az egész világ előtt — urbi et orbi — bevalloították azt, hogy gyűlölik a zsidót, visszaszorítják előhaladásában.

— A mai rendszer abban különbözik, hogy tényleg megcsinálják, de nem hirdetik, hanem világszeri valótlanságokat mondanak és különösen kifelé, a külföld felé valótlanságokat mondanak, azt igyekeznek elhitetni a világgal, hogy tulajdonképpen itt a zsidók ellen nem történik semmi, — ami itt történik, az a népesség egyeteme ellen történik.

— Nem az érdekel engem, hogy mit mondanak a kormányférfiak, hanem, hogy nem merték kifelé az igazságot őszintén, nyíltan, férfiasan, úgy, amint az magyar

hangos hitvallomást új vallásuk mellett. Az egész kivilágított Piazza Mayor tömve volt emberfejekkel. A tér közepén ragyog a királyi páholy arannyal borított diszítése. Hermelinpalástok, aranyláncok és drágakövek, gyöngyök és rubintok diszítik az udvarhölgyek nyakát, mert nagy ünnep ez a mai nap. Ennek a napnak tiszteletére gyűjtötték össze a zsidókat, mint egykor Rómában a keresztényeket, hogy az aréna vadállatai közé dobják őket. Most a keresztény Spanyolország a zsidókat és maranusokat gyűjtötte össze az egész országból, hogy az ünnep tiszteletére máglyán égesse el őket.

Mert ezen a napon ünnepelte a fiatal II. Károly Király Lujzával, XIV. Lajos francia király unokahúgával való esküvőjét. Franciaországban ekkor virágozott a művészet és irodalom és a spanyol királynői korona francia hercegnő fejét diszítette. Lujza királyné II. Károly oldalán ült az aranyos páholyban. Vállán mesés hermelinpalást és keze szórakozottan játszik férje nászajándékával, egy csodás gyöngynyakkal, mely még ma is a legszebb gyöngysor Európában s melyet a jelenlegi spanyol királyné menekülésekor magával vitt Párisba. Az a régi spanyol királyné fehér kezeivel simogatta őket míg a felvonulást nézte, mely elhaladt a páholy előtt. A nap elviselhetetlen forrósággal sütött. A nehéz bársonyruhák, a szoros derékfűző, melyet spanyol divat szerint viselnie kellett, a szűk spanyol cipő és a testét borító sok ékszer fárasztotta és gyötörte. A megszámlálhatatlan gyertya, a fáklyák és tömjén szaga, a körülötte álló kövér papok testének kigőzölgése ájulásig fokozták rosszullétét. És egyetlen csepp vizet sem lehetett kapni.

(Vége következik.)

államférfiakhoz és magyar emberekhez illeik, bevallani. És ez a szimptomatikus jelentőségű. Amit nem merek bevallani bárkinnek, amit magamba zárok, az bizonyára olyan természetű, hogy az én hirnevemnek ártana kinn a külföldön.

— Igenis, merem állítani, hogy egyedül a magyar zsidóság hazafiságának köszönhető, hogy ez a nyílt titok a csonkaország falai között marad.

— Meg kell gondolni a magyar kormányt, hogy a leghazafiasabb tömegeket — amilyen hazafias tömeg a magyar zsidóság — csak egy bizonyos fokig lehet elnyomni, mert azután elkövetkezik a kétségbeesésnek olyan állapota, amikor a minden mindegy következik el.

— Örömmel látnám, ha a magyar kormány politikájának ezen a tételén változtatna.

— Amennyiben szerény erőmtől telik, az Önök segítségével minden meg fog történni abban az irányban, hogy ezek az elvek a kormány tudomására jussanak. Eddig is sok minden megtörtént, eddig — sajnos — eredménytelenül. De nem hiszem, hogy igazságok, tömegek vágyai, sóhajai, később ordításai elől el lehetne zárkozni.

Az elnök megnyitó beszédét sűrűn szakították félbe a közgyűlés tagjai helyesléssel és percekig ünnepelték az elnököt beszédének befejeztével.

Ezután a választásokat ejtették meg. Községkerületi elnöknek egyhangulag dr Biedl Samu szegedi hitközségi elnököt, elnökhelyetteseknek dr Kecskeméti Ármint makói főrabbit és dr Tardos Dezső békéscsabai hitk. elnököt, a községkerület elnökévé dr Biedl Samut és dr László Adolf táblabíró, elnökhelyettesekké dr Kardos Izsó makói hitk. elnököt és dr Herzog Henrik békéscsabai ügyvédet választották meg.

A községkerület nagy lelkesedéssel örökös diszelnöknek választotta dr Löw Imánuel felsőházi tagot és erről táviratilag értesítette.

Oroszországi hírek

Moszkvából jelentik. (ITA.) Nemrégiben a régi „fekete százak” egy komitéja Asztrachanban zsidóellenes tüntetéseket rendezett. Ujból azzal a örült mesével álltak elő, hogy a zsidók keresztény gyermekeket lopnak el, akiket azután nagy kondérban megfőznek. A szovjethatóságok kihirdették, hogy erélyes rendszabályokat léptetnek e mese terjesztői ellen életbe. Nemrégiben egy siketnéma gyerek tűnt el, mire rögtön a zsidókra akarták fogni az eltűnés ódiúmat. Néhány napra rá megkerült a fiú. De mégse múlt el az uszítás nyomtalanul. Anyák kik gyermekeikkel sétálni vagy dolguk után mentek a városba, fel lettek tartóztatva, annak igazolására, hogy a kezükön vezetett gyerekek valóban az övék. Egy zsidó anyát, akinek az igazoltatásánál sírni kezdett gyermeke, a tömeg súlyosan

bántalmazott. A hatóságok a legerélyesebben járnak el mindenki ellen, aki ily híreket terjeszt és ellenforradalmi cselekedetnek minősíti.

...

A zsidók nagy számmal tódulnak továbbra is az ipari üzemekbe. Odesszában éppen most tartottak seregszemlét, mellyel megállapították, hogy 42.000 zsidó gyári munkást foglalkoztatnak, míg egy évvel ezelőtt számuk csupán 19.000 volt. Egyidejűleg igen rapid oroszítás is észlelhető. Dacára annak, hogy a jiddis nyelvnek használata nincs a gyárakban megtiltva, mégis a zsidó munkások állandóan oroszul beszélnek egymásközött, és orosz szokásoknak hódolnak. A gyárakban mindezek dacára elég erős antiszemita tendencia nyilvánul meg. Az ifju kommunisták ligája vezet az akcióban, melyet most ellenakcióval ellensúlyoznak a zsidó munkások. A munkások eltávoznak abból a gyárból ahol dolgoztak, ezzel „ipari dezertálást” követnek el, és kiteszik magukat egy peres eljárásnak. De éppen ez a céljuk, mert egy ily tárgyalás folyamán akarják a nyilvánosság elé vinni „dezertálásuk” okát. Így példa erre az eljárásra a minski eset. A Polímia Revulutsii Fabrikban számos zsidó szakmunkást, alacsonyabb osztályba klasszifikálták. Erre ők elhagyták munkahelyeiket. A vizsgálat meg ejtésekor kiderült az egész zsidóellenes tendencia.

...

Ugyancsak Szovjetországban írják, hogy a krími kolonizáció igen sok nehézséggel küzd. A zsidó kolonistáknak nem áll elegendő munkaerő rendelkezésükre, ennek folytán 10—12 éves gyerekeket kell nehéz munkára fogjanak. A kezdődő aratási kampanyban a Krimben 5—6 millió pud gabonát kell beszovalgaltassanak. De ehez megfelelő munkaerőt nem tudnak egyelőre szerezni.

Ha kellemesen és szagtalanul akar borotválkozni, akkor csakis „MIRJAM” késnélküli borotváló-por használjon, mert ma már ezen borotváló-por úgy van preparálva, hogy a legérzékenyebb arcot sem sérfi. Megrendelhető: SPITZ SÁMUEL festékereskedőnél. Careii-Mari. — Kérjen árajánlatot.

MEGNYILT
Csillag
festéküzlet
Nagypiac tér, Andrányház

Mindenemű festékek, padló-
lakkok, háztartási cikkek leg-
előcsőbb és legmegbízhatóbb
beszerzési helye

Kölcsönöket

jelzálog vagy kézzzálog fedezet mellett
előnyös feltételeket nyújt és

Betéteket

kedvező kamatozással és felmondás nélkül elfogad

Banca Centrală Soc. Anon.

ORADEA, Astoria (Emke) palota

Művészi perzsaszőnyegek, szövött gobelinek,
külföldi fonalak

Schulhof Emilné

„Orient” Szövőművészeti Iskola

Oradea, Strada Episcopul Ciorogariu No. 17.
Vidéki rendelések utánvétellel gyorsan és pontosan eszközöltekn.

Buziás gyógyfürdő (Román Nauheim)

páratlan szénsavas radioactív sós-vasas forrásvizekkel. — Biztos gyógyhatás szervi elhízásos ér-
elmeszedéses szív- és vérkeringési zavaroknál. — Vesebaj, vérszegénység, izomcsúsz, hólyag-
hurut és kimerüléses idegesség esetén.

Női betegség, a változásos zavarok, fertőző betegségek, mérgezések nyomán fellépett idegbajok
(Tabes etc.) eseteiben a legjobb eredménnyel. Természetes szénsavas, sós-vasas fürdők, ivókurák,
szakkerüti orvosi kezelés, kitűnő konyha, elsőrendű szállodák, diétás penziók mérsékelt árral.
Uj modern uszoda napfényes stranddal.

Fürdőidény május 15-től október 1-ig. — Prospektust, felvilágosítást szívesen küld:

Muschong Buziási Gyógyfürdő R. T. Fürdőigazgatóság
Buziás, Bánát.

HIRES

A „Népünk” cikkeinek utányomását csakis a forrás megjelölésével engedjük meg.

Naptár 5691

Péntek, Tamuz 4. június 19.
Szombat, Tamuz 5. június 20.

Heti szidra: קרה

Heti háftóra: ויאמר שמואל

Szombat kezdete:

Izlet bezárás 7.30
gyertyagyújtás 7.40
Istentisztelet kezdete 7.50
Szombat befejezése 8.50

— **Terjesszék és szerezzék előfizetőket az erdélyi ortodox zsidóság egyetlen független és legolcsóbb lapjának, a „Népünk”-nek! A „Népünk”-nek egyetlen zsidó asztalról sem szabad hiányoznia!**

— **Megalakult a berlini hitközség új elnöksége.** A múlt év őszén lefolyt hitközségi választásoknál tudvalevőleg az eddig uralmon levő zsidó néppárt kisebbségben maradt és a liberálisok kerültek öt mandátummal többségbe. Minthogy a választást több oldalról megpeticionálták, csak most, a hatóság döntése után került sor az új képviselőtestület végleges megalakulására, amely június 7-én folyt le. A 41 tagból álló képviselőtestület elnökévé Stern Henrik, a liberális párt vezére választott meg, aki eddig Karesky mellett az első elnökhelyettes volt. Elnökhelyettes dr. Alfred Klee, a zsidó néppárt vezére (cionista) lett, aki eddig a hitközség második alelnöke volt. A többi tisztségre felváltva liberálisokat és cionistákat választottak.

Stern Henrik elfoglalva az elnöki széket köszönetet mondott a bizalomért, melyet annál nagyobbra értékelt, mert nem idegen ebben a testületben, eddig is az első elnökhelyettes volt. Mint elnök mindent meg fog tenni, hogy a képviselőtestület méltóságát emelje. „Súlyos időknek nézünk elébe, — mondotta — úgy kell cselekedni, mintha nemcsak megválasztottak, hanem elhivatottak lennénk. Soha felelősségteljesebb korszaka nem volt a hitközségnek, mint ma. Pártkülömbörségre való tekintet nélkül kérem Önöket kötelességeik teljesítésére. Mi nem vagyunk csupán egy hitközségi gépezet, hanem feladatunk a zsidó hitközségi életet megtermékenyíteni. Gyakran leszünk egymás mellett és talán egymás ellen is, de sohase felejtjük el, hogy a világ legnagyobb egységes hitközségének a vezetői vagyunk. Egységes munkát kell végeznünk. Ebben a munkában kérem támogatásukat”. A tetszéssel fogadott beszéd után az elöljáróság megválasztására bizottságot küldtek ki, amelynek felerészben liberálisok, felerészben cionisták a tagjai.

— **Chevra Misnajoth alakulása Dicsőszenmártonban.** A vallás és Tóranulás iránti áramlat helyben is örvedesesen tért foglal, olyannyira, hogy sikerült egy Misnajoth egyesületet alakítani, azon szent és nemes célkitűzéssel, mely a Tórában való elmélyedést akarja rendszeres Misnajoth nyilvános előadások és a Sisah Sidre Misnah-nak, a tagok közt való felosztása által előmozdítani. Az egyesület már 50 tagot számlál (a helybeli kisszámú zsidóságra való tekintettel, nagy eredmény). Minden este, a maariv ima után, az egyesület tagjai felváltva, Misnajoth előadásokat tartanak nagy érdeklődés mellett. Az egyesület vezetősége: Dr. Krausz József főrabbi, elnök; Kaszner Benjamin és Schwartz Ignác gondnokok; Schwartz Márton pénztárnok; Weinstein Simon titkár és ellenőr.

A külföldiek nagy kulturhaladásnak minősítik a „FUMOSAN” cigaretták forgalomba hozatalát.

Németországban tanult legujabb módszer szerint

fest, vegyileg tisztít VÉGH
Bémer-tér 2. Lilliom-utca 5. TELEFON 2-17.

— **Az elmúlt évben 39.000 zsidó vándorolt ki Kelet-Európából.** Párisból jelentik a Zsidó Távirati Ügynökségnek: A Hias-Ica-Emigdirekt (HJCEM), a zsidó kivándorlást szabályozó egyesület most hozta nyilvánosságra az elmúlt évről szóló jelentését. A jelentés ismerteti az egyes országok újabb bevándorlási korlátozásait. Ezek dacára, mégis 39.000 zsidó vándorolt ki Kelet-Európából és helyezkedett el más országokban. A kivándorlók közül az Egyesült Államokban 8974, Argentínában 7805, Palesztinában 4944, Kanadában 3963, Braziliában 3558, Uruguayban 1600, Délafrikában 1200, Kubában 1374, egyéb tengerentúli országokban és Európában 6000 helyezkedett el.

— **Budapesten az elmúlt évben 392 zsidó hagyta el ősei hitét.** A Pesti Izr. Hitközség elöljárósága a lefolyt évről szóló jelentésében megrendítő képet tár elénk a gazdasági antiszemitizmus nyomásztó hatásáról. Gazdasági okokból, egyéni és vallási szempontoktól vezéreltetve a múlt évben 392-en jelentették ki a zsidó hitről való kitérésüket a pesti hitközség rabbinátusánál. A megíngottak közül 174 férfi és 218 nő tért ki. Az előző években, 1928-ban 344, 1929-ben 369-en tértek ki, tehát a hitehagyás sajnálatos emelkedést mutat. A kitérés növekedésének okát maguk a kitérők a folyton növekvő gazdasági antiszemitizmussal indokolják. Bemondás szerint 111 férfi és 137 nő, összesen 248 egyén lép a római katolikus hitre.

— **Zsidó könyvtárak létesítése.** A KIB. javasolja a Helyicsoportoknak, hogy a nyári hónapokat, amikor általánosságban szünetel a szervezeti munka, szenteljék egy zsidó könyvtár szervezésének. A hitközségek cionista tagjainak oda kell hatniok hogy a hitközségek alapítsanak könyvtárakat. A KIB. megküldi a helyicsoportoknak azoknak a könyveknek a jegyzékét amelyeknek a beszerzését feltétlenül szükségesnek tartja és hajlandó a könyvtárak megszervezésénél árendedmények és részletfizetési feltételek megszerzésével is segíteni.

— **Lebontják a budapesti 100 éves Orczy-templomot.** Az Orczy-házat, a régi Pestnek egyik legtipikusabb maradványát, pár hónap múlva lebontják és jövő tavasszal bérházcsoportot építenek az épületkolosszus helyén. Eltűnésének híre bizonyára sok pesti konzervatív emberben kelt fájdalmas érzéseket. Különösen az ortodox zsidóságot érinti az Orczy-ház lebontása kellemetlenül. A másfél százéves épülettömb egyik szárnyában tudvalevőleg kb. 100 esztendő óta a budapesti hitközség zsinagógája foglalt helyet. Amíg a Kazinczy-templomot létesítették, 1913-ig, ez volt az orth. hitk. egyetlen nagy zsinagógája és azóta az orth. Sasz-Chevra nyert benne elhelyezést.

A „HABIMA”

zsidó szintársulat folyó hó 27-én este fél 10 órai kezdettel tartja meg **egyetlen előadását:**

AL NAHAROT BAVEL

(BABYLON VIZEINÉL)

Történelmi melodráma 4 felvonásban, a Regina Maria színházban. Rendes helyárak.

— **Keren Kayemet.** A KIB. a K. K. L. kuratorium jelentése alapján megállapítja, hogy Brasov, Tg. Mures, Cluj és Oradea városokban, valamint több kisebb helyen a K. K. L. bevételei súlyos visszaesést mutatnak. A visszaesés egyik főoka, a rosszabodott gazdasági viszonyok mellett, hogy a K. K. L. kuratoria majdnem egy év óta csak levéllileg állott ezekkel a városokkal kontaktusban és nem történtek látogatások a K. K. L. részéről a munka fel-frissítése érdekében. A KIB. karöltve a kuratoriummal gondoskodni fog ezeknek a helyeknek a meglátogatásáról, továbbá intézkedéseket foganasított a vidéki irodák költségeinek a bevételekkel való összhangba vonatkozóan. A Keren Kayemet iroda egy-idejűleg körlevélben kérte fel a Keren Kayemet biztosokat, hogy a cionista helyicsoportok és az ifjusági szervezet részvételével rendezzenek Herzl-émlékünnepélyeket a Keren Kayemet javára. Kéri továbbá a Keren Kayemet egy országos gyűjtés lefolytatását a Herzl-erdő javára. A KIB. a K. K. L. kérését a legmesszebbmenő mértékben támogatja és elrendeli, hogy a K. K. L. gyűjtésén kívül a Herzl akció ideje alatt június 25-től július 15-ig. (a K. H. akció kivételével) minden más cionista gyűjtés beszüntetését.

— **Agy- és szivérelmeszesedésben szenvedő egyéneknek a természetes „Ferenc József” keserűviz megbecsülhetetlen szolgálatot tesz azáltal, hogy a béltartalmat kiméletesen távolítja el. Tudományos tapasztalatok kétségtelenné tették, hogy a Ferenc József viz számos féloldali hűdésben fekvő betegnél is megtette a kellő hatást s így nagy megkönnyebülést okozott. A „Ferenc József” keserűviz gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben kapható.**

SCHÜCK

orth. fiuinternátus
BUDAPEST VII. Kertész u. 32.

Fennállása óta összes növendékeink — köztük számos erdélyi előkelő zsidó család gyermeke, abszolút sikerrel vizsgáltak. — Szeretetteljes gondosság. — Mellékszámla nincs. — Jövő tanévre jelentkezés már most elfogadjatik.

Berkovits-né ארטה כשר

vendéglője
Oradea, Str. N. Iorga (Zöldfa u.) 19

Izletes házi koszt!
Olcsó árak!
Utazóknak 10% engedmény.

16-8

Szép áru olcsó árban

Hartmann Bőröndgyár
városi lerakatában
kapható.
Bulevardul Regele Ferdinand No. 1.

Értesítés ארטה כשר

Óriási áremelkedés a zsirpiaton!

A n. é. közönséget felkérem, hogy saját érdekében nyári כשר zsirszükségletét idejében szerezzze be, amíg azt nálam még a régi árban kaphatják.

Friedmann Samu
baromfi és zsirnagykereskedő
ORADEA-NAGYVÁRAD, CUZA VODA 6.

— **A naptárreform a Népszövetség előtt.** E hóban fog foglalkozni a Népszövetség a naptárreformmal és erre az ülésre meghívták a zsidó komité kiküldöttjeit is. — A zsidó álláspontot Izrael Levi francia grand-rabbin és dr. J. H. Hertz angol chief-rabbi, valamint Közép- és Kelet-Európa zsidó delegátusai fogják kifejezni a Népszövetség előtt. A világ különböző hitközségeinek tiltakozását a Népszövetségnek októberi ülésén fogják bemutatni.

— **Egy ismert Newyorki filantrop halála.** Június 4-én Newyorkban, 54 éves korában hirtelen elhunyt Mortimer L. Schiff, a világhírű Kuhn et Co. bankház beltagja, az amerikai gazdasági élet egyik kiváló vezérférfia. Az elhunyt a nagynevű zsidó filantrop, Jakob Schiffnek a fia volt és apja nyomdokain haladva, maga is előkelő szerepet vitt a zsidó szociális intézmények terén. Elnöke volt a Jewish Board of Guardians-nak és vezető tagja az Emanuel templomnak. Nővére a Joint Distribution és a Jewish Agency adminisztratív bizottsági elnökének, Félix M. Warburgnak a felesége. Többek között elnöke volt a Western Union Telegraph Co. az American Railway Express Co. az United States Mortgage et Trust Co. és más nagy amerikai vállalatoknak. Ezenkívül mint szónok és mint író is előkelő nevet vívott ki magának. A Schiff család, amelyből az elhunyt származik, egyik legtekintélyesebb családja volt a régi Frankfurtnak. Apja, Jakob Henri Schiff még maga is Frankfurt a/M.-ban született 1847-ben, innen 1863-ban vándorolt ki Amerikába és 1920-ban halt meg Newyorkban. Igen sok alapítványt létesített itt. Rendkívüli támogatója volt a zsidó tudományoknak. Az ő befolyására mondták fel az orosz-amerikai kereskedelmi szerződést az oroszországi zsidóüldözések idején.

A művészek kedvence a Fumosan nikotinmentesített cigaretta.

— **Egy vallásos zsidó művész.** Egy újságíró érdekes beszélgetést folytatott Erika Morini, a világhírű hegedűművész títkárnőjével. Rengeteg bajom van a művész nővel vallásossága miatt — mondta a títkárnő. — Szombaton nem akar autóbá tlni és kilométernyi utakat gyalog tesz meg. Péntek esténként meg kell gyujtanom az ünnepi gyertyákat. Az idei husvétot Athénbe töltöttük. Végig kellett járnom az egész várost, míg kovásztalan kenyeret tudtam szerezni. Két évvel ezelőtt a széderestéken Melbourneben, Ausztráliában a főrabbi vendégei voltunk. A művésznek van egy brosstúje, melybe a tizparancs van befoglalva. Enélkül sohasem lép pódiumra. Néhány év előtt Leipzigban, Wilhelm Furtwängler vezényletével volt koncertje. A hangverseny főpróbája az engesztelés napjára esett. A művész megüzente a dirigensnek, hogy ezen a napon semmi szín alatt nem játszik. Inkább belenyugodott abba, hogy tiszteletdíjának felét töröljék. A vallási konzervativizmusnak ezt a szép példáját kevés művésznél lehet megtalálni.

— **Báró Hirschnek szobrot állítanak.** Buenos Airesből jelenti az ITA: Argentina zsidó kolonistái a napokban San Salvadorban tartott kongresszusukon elhatározták, hogy a nagy zsidó filantropnak, az Ica alapítójának, báró Maurice de Hirsch emlékére, születésének 100-ik évfordulóján, ez év december 9-én szobrot emelnek. Hirsch báró volt tudvalevőleg alapítója az argentinai zsidó gyarmatoknak és 100-ik születésnapján meg fogják írni ennek a gyarmatosításnak a történetét, melyet képes albumban fognak kiadni. Továbbá egy gyarmatosítási alapot teremtenek, amelyből keleteurópai zsidó családokat fognak újabb parcellákon letelepíteni.

— **A Feketeerdő Üveggyár R.T. gyári ierakata Oradeán, Strada Avram Iancu (volt Kossuth Lajos-utca) 5. szám alatt az elárulást megkezdte. Eladás kicsinyben is.**

Kolozsvári Mentők 12. osztályu Kézpénzsorsjátéka

Oradeai és bihar-megyei főbizományos:

Union Bank R. T.

Központi Sorsjegyyroda
CLUJ, Str. Memorandului No. 16,

ahonnan 116 L, illetve fél sorsjegynél 66 lei ellenében postal rendelések postán eszközölhetnek.

Első osztály huzása 1931 július 5-én, kolozsvári városházán.

Nyeremények kifizetését az ALBINA BANK garantálja.

Főnyeremény 1,000.000 lei.

10-6

Össznyeremények végösszege **4,000.000 lei.**

Minden sorsjegy 12 osztályon keresztül játszik.

Sorsjegyek ára: egész sorsjegy 100 lei, fél sorsjegy 50 lei.

— **Sztam-cionista konferencia Bazelen.** Dr Schwarzbart a nyugatgalíciai cionista szervezet elnöke megbízást kapott zürichi kongresszuson a sztam-cionista (általános cionista) párt megszervezésére. Ebből a célból a bazeli cionista kongresszussal egyidejűleg megtartandó konferenciájára hívta meg Bazelbe a sztam-cionisták képviselőit. Erdély részéről a konferencián Vermes Ernő a KIB- elnöke fog megjelenni.

— **Zsidók a palesztinai rendőrségnél.** Májusban a palesztinai rendőrök száma 1350 főnyi volt. A zsidók száma volt 350 hivatalnok, közöttük 22 tiszt. A jeruzsálemi városi rendőrségnél 211 zsidó volt, közöttük 19 rendőrtiszt. Különböző vidéki körzetben összesen 93 zsidó szolgál, ezekből Telavivban 70. A fogdába 14 zsidó fogházor szolgál.

Marosvásárhelyen

az elit közönség találkozó helye

Farkas ארמיה כשר
ÉTTERME

Transsylvania és Központi szállodák szomszédságában.

— **Két évi börtönre ítélték a szófiai templom gyujtogatóját.** Plevna északbulgáriai város járásbírósa előtt egy Pavel Aronov nevű ember állott a napokban vádlottként azért, mert a város zsina-gógáját felgyujtotta. Pavel Aronov egykor zsidó volt. Néhány évvel ezelőtt összekülönbözött a hitközséggel. Bulgáriában ugyanis nem kötelező a kultuszadó, a zsidó hitközségek azonban fenntartják magukat a tagok emberséges zsidó érzéséből, amely azt diktálja nekik, hogy kényszer nélkül is fizessék be hitközségi járulékaikat. Aki ezt nem teszi, azzal szemben különböző retorzióval élnek: ha megházasodik, a pap nem esketheti meg mindaddig, amíg hátralékos hitközségi járulékait ki nem fizeti stb. Ez a Pavel Aronov, akit egykor a Salamon-nak hívtak, nem akarta kifizetni a járulékait és ötven százalékos engedményt kért a hitközségtől. Ezt azonban nem kapta meg házassága előtt. Ebből egy családi összetűzés is támadt és menyasszonya felbontotta az eljegyzést. Efelőtt való dühében Salamon Aronov áttért a bolgár egyházba és a kereszttségben a Pavel nevet kapta. Új vallásában nagy fanatikusként mutatkozott és hogy „igaz keresztényi” meggyőződését dokumentálja, felgyujtotta a város szép zsidó templomát. A bíróság két évi fegyházra ítélte a gyujtogatót.

— **A csehszlovákiai legfelsőbb tanács plenáris gyűlésén,** mely a cseh, morva és sziléziai hitközségek szervezetének legfőbb szerve, az eddigi elnök dr Augenstein helyett, kit diszelnöknek választottak, az eddigi alelnökét dr Popper Józsefet választotta meg elnökévé. A legfelsőbb tanács több fontos határozata közül kiemelkedik azon meghatalmazás, mellyel az új elnökséget megbizta egy vallásos tanítóképezde felállításával a munkácsi héber gimnázium kibővítése útján. Az átutazó zsidóság támogatásának szabályozását, mely egy súlyos szociális problémáját képezi a cseh zsidóságnak, a legfelsőbb tanács Prága zsidó jótékonyági intézményének központjára bizta, melynek megszavazta az ahhoz szükséges anyagi eszközöket.

— **August Rohling és III. Sándor cár.** Nemrégiben halt meg Gráiban a híres, sőt hirhedt német antiszemita vezér, August Rohling, kiről most szenzációsan érdekes dolgok derülnek ki az orosz titkos levéltárakból. Még 1883-ban levelet írt Sándor hesseni herceg közvetítésével III. Sándor cárnak, melyben arra kéri, hogy adjon öt éven keresztül szubvenciót azon célból, hogy nyugodtan megírhasa a zsidók elleni nagy művét. Le akarta fordítani a Talmudot, a Zohart és a vérvád meséjét akarta populárisra tenni. Az akkori orosz belügy-miniszter, gróf D. Tolstoy levélben értesítette a darmstad-hesseni herceget, Rohling protezsálóját, hogy tekintettel azon körülményre, hogy ily és hasonló művek elég szép számmal keringenek már a világban, fölösleges még egyet kiadni. Uglátszik III. Sándor orosz cárnak is volt annyi eszé, hogy nem támogatót egy „tudóst”, hogy ily zöldségekkel tömje a világ fejét.

— **Csecsemő Otthon Talpiotban.** A palesztinai Talpiotban felállított Csecsemő Otthon egyre szűkebbnek bizonyul 2—4 éves gyermekek befogadására. Az Otthon költségvetése 32 ingyenes és 28 fizető gyermeknek biztosíthat helyet. Ezideig az Otthon csak két éven aluli csecsemőknek volt kijelölve, de kényszerülve van az ezen kort meghaladó gyermekeket is ott tartani, mivel a Szentföldnek nincsen más oly intézménye, mely ezen gyermekeket átvehesse. Súlyos problémája ez a Szentföldnek, melyen gyorsan segíteni kellene.

Padlólakkok, poloskairtok, háztartási cikkek

mosó- és pipere-árak, kefe- és vegyiárak legolcsóbb beszerzési forrással

Pontos és figyelmes kiszolgálás! — Szombat és ünnepnapon zárva!

Fülöp Ede
ORADEA, Zöldfa-utca 14.

Értesítés!

ארמיה כשר éttermelinket Timişoara, Józsefváros Kossuth Lajos utca 4. sz. 1. emelet, 5. ajtó alatt megnyitottuk. Izletes házi kosztot adunk úgy abonnenseknek, mint házon kívül is. — Mérsékelt árak! Utazóknak 10 százalék kedvezmény. Bankettek és esküvők rendezését vállaljuk.

Borgos vegytisztító

MOS

VASAL

férfi, női ruhákat, ugyszintén fehérneműt

TISZTÍT

10-7

valamint zománcfényű gallérmosást vállal

Bazár épület, Színház oldal

Nyugodtan fog aludni,

ha

„express” poloskairtot

használ.

Kapható:

STERN S. ENDRE

cégnél.

Oradea, Zöldfa-utca 10.

Egy üveg ára 15 Lei.

Telefon: 378

Ha vevőkört akar, hirdessen a „NÉPÜNK”-ben!

Rövid hírek ZSIDÓ HUMOR

Budapestről jelentik: Az ortodox és neolog zsidó hitközségek együttes akciója, hogy a zsidó leltartóztatottakat és foglyokat rituális élelmiszerrel lássák el, az igazságügyminiszter elutasító magatartása miatt, hajótörést szenvedett. Kivétel csak a husvét ünnepek alkalmával lett engedélyezve.

A vilnai zsidó kulturházban a jidisch nyelv helyesírásának és kiejtésének tökéletesítésére konferenciát tartott 50 lengyelországi, lettlandi, litvai, amerikai és más országbeli delegátus. A vilnai egyetem német profeszora szintén résztvettek a megbeszéléseken.

Berlinben 81 éves korában meghalt az „Israelischen Familienblatt” hosszú éveig volt szerkesztője, Dr. Feodor Rosenbaum, egyike a legtekintélyesebb zsidó publicistáknak Németországban.

Kassán a napokban bizottság alakult egy zsidó kórház és agógikmenháza megteremtésére. Az alakuló gyűlés néhány hét múlva lesz megtartva. A fontos zsidó jóléti intézmény megalakulása elé minden körben nagy érdeklődés mutatkozik.

A „Doar Hayom” közli, hogy F. H. Kisch ezredes, a Jewish-Agency végrehajtóbizottsági tagságáról lemondott.

A napokban halt meg Berlinben professor D. Rosa Barth, 75 éves korában. Az elhunyt leánya volt Rabbi dr. Hildesheimer Ezrielnek és özvegye az 1914. októberben elhunyt prof. dr. Barth titkos tanácsosnak. Férje tanára volt az egyetemen a keleti nyelveknek és előadója ugyanezen szaknak a berlini Hildesheimer rabbiszemináriumában. Két fia Lazarus Barth és Arnold Barth ügyvéd a Misrahi szervezet vezető egyéniségei.

A német birodalmi felső bíróság határozata értelmében a peres félnek nincs joga zsidó bíró ellen kifogást emelni a zsidósághoz való tartozandósága miatt. Minden oly esetben, midőn a fél revíziót vagy felfüggesztő kérelmet ezen indoklással benyújt, a felső bíróság határozata értelmében minden további indoklás mellőzésével, az visszautasítandó.

Egy reáliskolai hallgató által Keletporoszországban megtámadott 16 éves zsidó ifju tanonc, névszerint Ábrahám Knopp ügyében, kit az antiszemita iskolai tanuló az uccán leszurt, az antiszemita Völkische frakció szükségesnek látta a kamarában az államtanácshoz kérdést intézni, „Hogy mit szándékozik a kormány tenni, hogy a zsidóság inzultálásától a keresztény polgárságot és az iskolában tanuló ifjuságot Keletporoszországban megvédelmezze?” Így gondolják a német antiszemita urak a bot végét a zsidósággal szemben megfordítani.

Berlinben új, két havonként megjelenő folyóirat látott napvilágot „A zsidó építőmunka” címen. A lapot az „Ort.” adja ki, míg Georg Götz és dr. M. Traub szerkesztik.

Göttingben az egyetemi kamarában megtartott választáson a nemzeti szocialisták 11 helyet kaptak, a progresszív munkás elemekkel szimpatizáló diákság 5 helyével szemben.

Sir John Chancellor palesztinai főkörmányzóznak visszatérte alkalmából a mezőgazdákknak egy különleges adóengedményt tett.

Brückter guvernőr Michigan államban (Amerika) jóváhagyta azt a javaslatot, mely szerint minden külföldit regisztrálni fognak.

Captown-ban (Fokföld) elhatározták a zsidó tanácsban, hogy kérelemmel fordulnak a kormányhoz, mely szerint engedjék meg, hogy ezentúl zsidók is lehessenek államhivatalnokok.

Prof. Samailovitsot, ki annak idején Nobilet az Italia parancsnokát megmentette, megbízták, hogy a Zeppelin északi útján tudományos kutatások megajtése végett a léghajó utasai között helyet foglaljon.

A finn kormány igen szívélyesen fogadta a Helsingforsba érkezett Leib Jaffet, ki a K.H. kampányt fogja levezetni. A kormány hivatalos átiratban jókívánságait fejezte ki a zsidó népnek, a palesztinai ujjáépítés sikere érdekében.

Ha szereti zsidóságát — ne hagyja sulyosan küzdő zsidó lapját várakozni az előfizetési díj beküldésével.

Rám ugyan hiába néz, rajtam nincs áldás

Volt egyszer egy zsidó polgár, akit kedves szülei egyáltalában nem részesítettek vallásos nevelésben, így tehát megesett vele az a furcsaság, hogy amikor a tóra-olvasáshoz felhívták, nem tudta elmondani azt az áldást, amit ilyenkor mondani szokás is, kell is. Zavartan nézi a hitközség funkcionáriusát, aki viszont őt nézi zavartan, mert hosszú gyakorlata alatt nem történt még meg az, hogy valaki ne tudja a „brochet.” Néhány pernyi kinos szünet után a hitközségi alkalmazott rászól a zavartan pislogó urra:

Rám ugyan hiába néz, rajtam nincs áldás.

Selle

— Rabbi van egy seilem — állít be a hívő a rabbihoz — étkezés után nem bencsoltam.

— Hogy-hogy nem bencsoltál? csodálkozik a rabbi.

— Nem mostam kezet étkezés előtt, hát nem is bencsoltam.

— Nem értelek, hogyan történt, hogy nem bencsoltál, nem mosdottál?

— Olyan társaságban étkeztem, hogy sem nem mosdhattam és nem bencsolhattam.

— Dehát hol voltál?

— Keresztény vendéglőben, keresztények között ebédeltem.

— Te pase jisroel, hát te tréfet ettél, rémüldözött a rabbi.

— Dehát Jom Kippur volt és zsidónál nem állt módomban ebédelni...

A gáon

Van egy hitközség, melynek nagyon gazdag, de egyben igen vallástalanok a tagjai; rabbit azonban kimondottan gáont és szentéletűt vettek fel. Nem volt szerencsájuk egymáshoz, mivel a rabbik alig néhány évi ott létük után elhaltak. Egyszer amidőn ismét rabbi választásra került a sor, egy igen nagyműveltségű vallásos rabbit választottak. A rabbi látva az itteni helyzetet, minden szombaton droset mondott és ezekben ostromozta a község vallástalanságát is. A tagok el voltak ragadtatva a prédikációktól, mindenki erről beszélt, dicsérte, de csak egyszerűen egy jó drosenak minősítették.

A rabbi látva hogy tanítása nem használ, egyik szombaton rágyújt egy szivarra és végig kocsikázta a várost. A hívek ezt látva kétségbe vannak esve. Az előljáróság elhatározza, hogy felelősségre vonják a rabbit és kifejezést adnak csalódottságuknak és elégtelenségüknek.

A deputációnak a rabbi a következő választ adta: Mit gondoltok én is megfogok halni mint elődeim a ti bűnötök miatt? Nem! Ti fogtok elpusztulni az én bűnöm miatt, vagy megjavultok!

Akiért a rabbi imádkozik

Az 1868 évi nagy pesti zsidó kongresszus után elment a Chszám szóferhez egy asszony, kinek férje a többséggel szavazott, mentegetni férjét, hogy ne haragudják rá, sőt kéri a rabbit foglalja imába, hogy ez hosszú életű legyen.

Jó — mondja a rabbi — imáimba foglalom a smone-eszrében vőlámál sinimnél.

A szurós szakáll

Az ujfehértói cáddikhoz beállít egyszer egy beretvált arcú zsidó, azt kérdi tőle a rabbi: Sug mein Kind stecht dich nist die bord?

— Nein! — feleli emberünk.

Mich ja — válaszol a rebe.

Két amhoorec vitatkozik

Az egyik azt mondja, hogy Purimkor fél hallélt kell mondani, a másik szerint egész hallélt. Mire egy harmadik beleavatkozik és így szól: „Ti tudatlanok! Hát nem tudjátok? Ha Purim ujholdra esik, egész

hallélt mondanak, ha közönséges napra, akkor csak fél hallélt!” (Ehhez a humorhoz tudni kell, hogy Purim mindig ádar hó-tizenegyedikén és tizenötödikén van.)

A népszámlálás sékelje

Miért rendelte el Mózes, hogy a népszámlálásnál mindenkinek fizetnie kell egy fél sékelt? — Felelet: Attól tartott, hogy a népszámlálás hallatára olyan veszedelmes tolongás támad, hogy agyongázolják egymást. Hát gondolta, fizessen mindenki valamit és ha fizetni kell, nem fognak ugy sietni.

MOZI

Teatrul HEIMAN szinkör

HETI MŰSORA:

Pénteken: *Közkívánatra*, „Ha a császár visszatér”, Ramon Novarro éneklő, zenélő filmje, olcsó matiné helyárrakkal Páholy 20.—, Földszint és I. emelet 15.—, II. emelet és I. hely 10.— lei. — Szombattól: „A fekete gárda” (Iddia lángokban). Hatalmas és szenzációs hangos katonai filmek. — FOX világfilm. — Vasárnap: *Matiné*.

Csak arra hívjuk fel becses figyelmét, ha gyomor-, vese-, vagy hólyagbántalmak vannak, úgy **igy on**

PAPTAMÁSI „LITHYNIA” ÁSVÁNYVIZET,
mert ezen betegségeknek ez az egyedüli **biztos gyógyszere.**
Kapható mindenütt.

A legszebb zománccfényű gallérok tisztítja a Klein gőzmosóda
Str. Vlahuța 4 Szent János ucca

ארטה כשר
Restaurant

Oradea, Zöldfa-ucca 10
GROSZ
Timișoara, Lloyd-sor 8
Utazóknak 10% engedmény.

Férfiszövet különlegességek
bámulatos olcsó
leszállított árakban
Havas & Grünfeld
posztóruházában
Str. Avram Iancu (Kossuth ucca) 8.

Közérdekű dolgokat készpénz árban szolgálunk ki.

Cégünk szoliditására kérjük meggyőződni.

ארטה כשר

Hungária Étterem
SATU-MARE, Str. A UCCA 1. SZ.

Utazóknak
10%
engedmény.

25-15

Mielőtt nyomtatvány-szükségletét megrendelné, kérjen ajánlatot vállalatunktól is. — Készítünk: mindenféle hivatalos és kereskedelmi nyomtatványokat, hírlapokat, folyóiratokat, sőt a legegyszerűbb kivitelben és a mai viszonyoknak megfelelően Tipografia **GUTENBERG** nyomda. — Intézet Oradea, Pasagiul Vulturul Negru — Sas-passage

Nyomatott a Gutenberg grafikai műintézet gyorsajtóján, Oradea, Fekete-sas-Passage.